

Nr 48

Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner angående vissa ändringar i folkbokföringsförordningen, m. m.

Motionerna

I detta betänkande behandlas

motionen 1971:236 av herrar Jönsson i Arlöv (s) och Johnsson i Blentarp (s), vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om sådan ändring i folkbokföringsförordningen att även den som inte äger fast egendom kan få Konungens medgivande att förbli kyrkobokförd och mantalsskriven i den kommun i vilken vederbörande är bosatt före en tidsbestämd utlandstjänstgörings början;

motionen 1971:608 av fru Jonäng (c), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär sådan ändring av anvisningarna för folkbokföringen att för personer, som icke tillhör svenska kyrkan, samfundstillhörighet registreras då vederbörande själv lämnar uppgift därom.

Folkbokföring av utlandsanställda

Gällande bestämmelser

Den som är anställd på utländsk ort i svenska statens tjänst skall enligt 20 § folkbokföringsförordningen (1967:198) kyrkobokföras i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm med sin familj. Kungl. Maj:t kan emellertid medge den, som äger eller innehar fastighet utom Stockholm, rätt att med sin familj kyrkobokföras på viss fastighet i den församling där egendomen är belägen. Enligt 27 § skall den som inte är bosatt på någon fastighet i den församling, där han skall kyrkobokföras, bokföras under rubriken på församlingen skrivna. Av stadgandet i 39 § folkbokföringsförordningen framgår att mantalsskrivningen skall ske på den fastighet och i den församling, där vederbörande rätteligen skall vara kyrkobokförd den 1 november, samt i den kommun, där fastigheten och församlingen är belägen. Den som den 1 november skall vara kyrkobokförd under rubriken på församlingen skrivna skall mantalsskrivas under samma rubrik.

Enligt 62 § folkbokföringsförordningen kan Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, om synnerliga skäl föreligger, efter ansökan förordna att viss person skall kyrkobokföras eller mantalsskrivas med avvikelse från folkbokföringsförordningens bestämmelser. Denna bestämmelse har emellertid inte tillämpats i fråga om utlandsanställda.

Hemvistsakkunniga

I direktiven för hemvistsakkunniga (Fi 1970:71), som har till uppgift att göra en översyn av bestämmelserna om folkbokföring m. m., uttalar departementschefen bl. a. att huvudregeln att folkbokföringen skall grundas på bosättningen bör behållas men att de undantag som gäller från huvudregeln bör omprövas.

Registrering av samfundstillhörighet för den som inte tillhör svenska kyrkan*Gällande bestämmelser*

Enligt 16 § folkbokföringskungörelsen (1967:495) skall för varje inom landet kyrkobokförd person finnas en personakt. Av 17 § nämnda kungörelse framgår bl. a. att personakten skall innehålla uppgift om vederbörande tillhör svenska kyrkan.

Anteckningar i kyrkobokföringen om tillhörighet till svenska kyrkan är nödvändiga både till följd av kyrkoböckernas uppgift att tjäna svenska kyrkans pastoralvård och för bevakningen av de rättsverkningar som är förenade med medlemskap i svenska kyrkan. Sålunda fordras uppgift om medlemskap dels för rösträtten till kyrkliga val enligt 9 § lagen om församlingsstyrelse (1961:436), dels för bestämmandet av de kyrkliga avgifterna enligt lagen (1951:691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan.

Frågans tidigare behandling

1958 års utredning kyrka-stat uttalade i sitt betänkande Folkbokföringen (1967:16) bl. a. följande:

”Att vid utträde ur Svenska kyrkan endast utträdet och icke eventuell ny samfundstillhörighet antecknas å personakten, har på vissa håll betraktats som otillfredsställande, och önskemål har framförts om sådan anteckning. Den ökade immigrationen bl. a. av grekisk-ortodoxa och romersk-katolska trosbekännare som inte inträder i Svenska kyrkan har aktualiserat ett behov av närmare angivande av samfundstillhörighet för att öka möjligheterna för präster m. fl. i sådana kyrkor att få kontakt med dessa invandrare. Det kunde, har man sagt, vara en angelägenhet för samhället att underlätta möjligheterna till andlig omvårdnad om dessa utländska minoriteter. I ett B-läge kan vidare måhända beskattningsrätten komma att utvidgas även till andra trossamfund än Svenska kyrkan, i vilket fall en registrering av tillhörigheten till samfund med s. k. beskattningsrätt kan komma ifråga.”

1970 års allmänna kyrkomöte, som även behandlade detta spörsmål i anledning av en motion, hemställde i skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 28) om sådan ändring av anvisningarna för folkbokföringen, att för personer som icke tillhör svenska kyrkan samfundstillhörighet registreras då vederbörande själv lämnar uppgift härom.

Efter remissbehandling har Kungl. Maj:t den 15 januari 1971 överlämnat kyrkomötets framställning och de däröver avgivna remissyttrandena till 1968 års beredning om stat och kyrka att tas i övervägande vid utredningsuppdragets fullgörande.

Utskottet

Folkbokföring av utlandsanställda

Enligt bestämmelser i folkbokföringsförordningen skall den som är anställd utomlands i svenska statens tjänst kyrkobokföras i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm under rubriken på församlingen skrivna. Utlandsanställd i statens tjänst som innehar fastighet utom Stockholm kan efter medgivande av Kungl. Maj:t kyrkobokföras i den församling, där fastigheten är belägen. Mantalsskrivning skall ske på den fastighet och i den församling, där vederbörande rätteligen skall vara kyrkobokförd den 1 november.

Genom att folkbokföringen sker med utgångspunkt i bosättningen är denna avgörande för en persons rättsliga förhållanden i flera avseenden. Bosättningen inverkar således bl. a. på avgöranden i frågor rörande medborgarskap, rösträtt, värnplikt, beskattning och sociala förmåner.

I motionen 1971:236 begärs sådan ändring av folkbokföringsförordningen att även den som inte äger fastighet efter medgivande av Kungl. Maj:t skall kunna förbli kyrkobokförd och mantalsskriven i den kommun där vederbörande var bosatt före en tidsbestämd utlandstjänstgöring.

Av den tidigare redogörelsen framgår att det i motionen behandlade spörsmålet redan är uppmärksammat i utredningsdirektiven för hemvist-sakkunniga, som har i uppdrag att överse bestämmelserna om folkbokföring m. m. Under sådana förhållanden anser utskottet sig inte ha anledning tillstyrka skrivelseyrkandet i motionen 1971:236.

Registrering av samfundstillhörighet för den som inte tillhör svenska kyrkan

Enligt folkbokföringskungörelsen skall den personakt, som upprättas för varje inom landet kyrkobokförd person, innehålla uppgift huruvida vederbörande tillhör svenska kyrkan. För den som inte tillhör svenska kyrkan antecknas ej någon samfundstillhörighet.

Motionen 1971:608 innehåller yrkande om sådan ändring av anvisningarna för folkbokföringen att för personer, som inte tillhör svenska kyrkan, samfundstillhörighet skall registreras då vederbörande själv lämnar uppgift därom. Yrkandet motiveras med att avsaknaden av sådana uppgifter gör det svårt för invandrarkyrkorna att få kontakt med sina trosfränder.

Denna fråga har behandlats av 1970 års allmänna kyrkomöte, som i skrivelse till Kungl. Maj:t begärt samma ändring av anvisningarna för folkbokföringen som i den förevarande motionen. Kyrkomötets framställning och remissyttrandena däröver har överlämnats till 1968 års beredning om stat och kyrka för övervägande.

Med hänsyn till att frågan om registrering av samfundstillhörighet således redan är föremål för utredning avstyrker utskottet bifall även till motionen 1971:608.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår

1. motionen 1971:236
2. motionen 1971:608.

Stockholm den 13 oktober 1971

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Eriksson i Bäckmora (c), Kristenson (s), Wärnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Nilsson i Trobro (m), Wikner (s), Sundkvist (c), Stadling (s), Westberg i Hofors (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Hörberg (fp) och fru Normark (s).